

בנין יעקב

פרשת חוקת

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעודד הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת הוקת

זאת חוקת התורה קיום המצוות בתמימות .....ה
לא להתרעם על מידותיו של הקב"ה.....י

אייר תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים : 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש : 052-76-30-720

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הקונטרסים

בנין יעקב על המועדים

אלול - תשרי • חנוכה • שבב"ם • פורים - ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

וכן בנין יעקב על התורה: בראשית • שמות

פרשת חוקת

זאת חקת התורה
קיום המצוות בתמימות

טעם למצות פרה אדומה

בפרשתן (במדבר י"ב) "זאת חקת התורה", פירוש רש"י 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'.

וכבר הקשו המפרשים דהרי להלן מביא רש"י בשם רבי משה הדרשן טעם על מצוה זו, דהיינו שבאה לכפר על עון העגל שתבוא אמו וכו', ואם כן תו לא הוה מצוה זו בגדר חוקה דהרי יש בה טעם הגון, ולמה נקט הכתוב בלשון 'זאת חוקת'.

תשובת המשקל לפגם האמונה - לעשות החוקים
בלא טעם

ותירוץ נפלא מובא בשם הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א [ראה ישמח ישראל (פרשת פרה)] והוא יסוד איתן בדרך האמונה, וכה דבריו: דהנה ידוע אשר עיקר חטא העגל נצמח מחסרון אמונה, [והיינו כי הרי עיקר האמונה היא בזמן שהשכל אינו מאיר והמוח אינו בהיר, וכמאמר הכתוב (תהלים צ"ב) "ואמונתך

בלילות", ודור הזה כאשר חסר להם משה רבינו ע"ה שעה קטנה, והשכל לא האיר להם כל כך מיד עשו מה שעשו]. והתיקון לזה הוא תשובת המשקל לחוק את האמונה, והיינו להאמין בפשיטות אף שלא נדע ולא נשיג בשכלינו, אף על פי כן נאמין במצות השי"ת.

וזה הוא דברי רבי משה הדרשן, יען שהפרה הוא חוקה בלא טעם ולא נדע ונשיג שום טעם על פי שכלינו, ואף על פי כן אנו מקיימין אותה, על כן הוא תיקון לחטא העגל - חסרון אמונה רח"ל, כלומר שתבוא פרה שאין לה שום טעם רק הכל מצד האמונה, ותכפר על מעשה העגל שנעשה מחמת חסרון אמונה.

מדוע גילה הקב"ה טעם מצוה זו רק למשה רבינו

ועל פי הדברים האלה, מביא הישמח ישראל [בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זיע"א], לבאר דברי המדרש (במדבר רבה יט ד) 'לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה', כי משה רבינו ע"ה לא חטא בחטא העגל ולא נצרך להתיקון הזה, ולכך גילה לו הקב"ה הטעם ממצוה זאת, אבל לאחרים שפגמו באמונה בחטא הנ"ל, להם מוכרח הדבר להיות חוקה בלי טעם, למען יכופר להם חטאם על ידי אמונת המצוה הזאת.

בזכות שמקיימים המצוות בלא טעם, זוכים להוושע אף כשאינם ראויים מצד מעשיהם

וכעין יסוד זה מצינו בדברי הבני יששכר זיע"א (תשרי מאמר ג) בביאור מאמר הכתוב "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר", דלכאורה מילת 'לאמר' הוא מיותר. ומפרש בהקדים דברי הרה"ק רבי זושא זיע"א, שביאר בקדשו מאמר הכתוב (תהלים פא ד) "תקעו בחדש שופר וכו' כי חוק לישראל הוא" וגו', דכאשר

כביכול הקב"ה רואה את טענת המקטריגים על עמו ישראל, והוא יתברך שמו, הרי רוצה להושיע את ישראל ולזכותם, אך אי אפשר להצדיקם רק אם ראויים לכך מצד הדין שהרי "מלך במשפט יעמיד ארץ", והמקטריגים שואלים מה טעם יש בדבר להושיע לישראל כיון שאין להם זכות ח"ו. על זה משיב כביכול הקב"ה שבוודאי מצד הדין והמשפט יש להצדיק את עם בני ישראל, כיון שמקיימים מצות שהם חוקים בלא טעם, המשפט צדק הוא, להתנהג עמהם מדה כנגד מדה, ולזכותם ולהושיעם מבלי טעם.

וזהו שאמר הכתוב "תקעו בחדש שופר וכו' כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב", דכיון שמקיימים ישראל את מצוות התורה בחוקה מבלי טעם, אזי המשפט הוא שיוושעו מבלי טעם.

ועל פי זה יבואר מאמר הכתוב (בפרשתן) "זאת חוקת התורה אשר צוה ה'", דכיון שבני ישראל מקיימין את המצוה בחוקה דייקא מבלי טעם, על ידי זה "לאמר", יש לכביכול הקב"ה פתחון פה 'לאמר' ולהשיב מענה להמקטריגים, שמהראוי להושיע לישראל מבלי טעם, כיון שגם הם מקיימים מצות בחוקה מבלי טעם.

המקיים החוקים מעלה עליו הכתוב כאלו קיים כל התורה

וראה מה שכתב בזה רבינו האור החיים הקדוש זיע"א (ריש הפרשה), הטעם שכינה הכתוב למצוה זו בשם כללות התורה, ונקט בלשון "חקת התורה", ולכאורה היה לו לומר זאת חקה וגו', או זאת חקת הטומאה, או חקת הטהרה, כדרך אומרו (שמות יב מג) "זאת חקת הפסח".

אלא שבא הכתוב להורות בזה, שאם יקיימו מצוה זו, הגם היתה חוקה בלא טעם, מעלה עליהם הכתוב כאלו קיימו כל התורה אשר צוה ה' לאמר, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצות הבורא וזה לך האות.

מצוה בלי ידיעת הטעם ניכר עליו שעושהו מאהבת ה'

וראה מה שכתב בספר קדושת לוי (פרשת וירא) וזה לשון קדשו: נראה בסייעתא דשמיא דיש ב' בחינות, אחד שאדם עושה מצוה שיודע טעם המצות, ואחד שעושה מצות ואינו יודע טעם, וגדול הוא העושה בלי ידיעת טעם ממי שיודע הטעם, שביודע הטעם אינו ניכר שעושה המצות מאהבת הבורא שאפשר מחמת שיודע הטעם הוא עושה, מה שאין כן העושה בלי ידיעת טעם ניכר שעושה הכל מאהבת ה', ע"כ.

וכבר אמרו חכמינו ז"ל (נדרים סב.): רבי אליעזר בר רבי צדוק אומר: עשה דברים לשם פעלם, וכפירש הר"ן שם: לפעלם – לשם הקדוש ברוך הוא שפעלם וצוה עליהם.

לא יתפעל מטענת היצר הרע, לא לפני המצוה ואף לא לאחריה

ועל דרך העבודה מובא בשם הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א, רמז נאה בדברי רש"י הק' 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'.

דחנה דרכו של היצר הרע לבא אל האדם כאשר רוצה לעשות מצוה, ומפתה אותו בטענות שונות ומשונות כדי למונעו מקיום המצוה, ומדבר על לבו לומר: למה לך לעשות המצוה הזו, וכי מה תועלת במצוה זו ולמה לך לעשותה כלל. אמנם אחר כך כאשר האדם מתגבר עליו ואינו שומע לו ועושה המצוה, אזי רוצה היצר להביאו על כל פנים לידי התנשאות, ואז מהפך את טענותיו, ואומר לו: זכור נא איך עשית מצוה גדולה כזו, והרגשת טעם מתיקת המצוה. וכל כוונתו היא כדי להביאו לידי גאות ח"ו שעשה מצוה זו, על זה צריך האדם להזהר שלא ישמע אליו.

וזהו שאמר 'לפיכך כתב בה חקה גזרה היא מלפני', רצונו לומר קודם שתעשה המצוה תדע שגזרה היא ואתה מוכרח לעשותה, ולא תשמע אל היצר לבטלה. וגם 'אין לך רשות להרהר אחריה', כלומר אחר שתעשה המצוה אין לך רשות להרהר בה כנ"ל, כדי שלא תבוא ח"ו לידי פניה וגאות ח"ו.

והסר שטן מלפנינו ומאחרינו

ועל פי זה פירשו בספה"ק [ראה אמרי יוסף בפרשתן] דזהו הפירוש כמה שאנו אומרים בברכת השכיבנו 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו', רצונו לומר שנוכל להנצל ממנו בעת שבא בטענותיו קודם עשיית המצוה וזה 'מלפנינו', וגם מה שבא אחר כך אחר עשיית המצוה, וזה 'מאחרינו'.

ויהא רעוא מלפני אבינו שבשמים, שנזכה לקיים מצוותיו כראוי וכדת, בתמימות לשם פעלם, לעשות נחת רוח לפניו יתברך שמו.

לא להתרעם על מידותינו של הקב"ה

על ידי שהקשה עליהם טורה הדרך באו לידי תרעומות

בפרשתן (במדבר כא ד-ה) "ויסעו מהר ההר וגו' ותקצר נפש העם בדרך. וידבר העם באלהים ובמשה למה העליתנו ממצרים" וגו'.

ופירשו המפרשים שקצרה נפשם מפני שהוקשה להם טורה הדרך. כי התרעמו ואמרו: עכשיו היינו קרובים להכנס לארץ ואנו חוזרים לאחורינו, כמו שחזרו אבותינו ונשתהו שלשים ושמונה שנה עד היום, לפיכך קצרה נפשם בעיני הדרך, ורחמנא ליצלן באו לידי תרעומות על מידותיו של הקדוש ברוך הוא.

עון זה חמור מכל העונות

ומבואר בחפץ חיים (שמירת הלשון ח"ב - תפלה על הדבור) שעון זה חמור הוא יותר מן הכל, ועבור זה נשלחו עליהם הנחשים השרפים כמאמר הכתוב (שם פסוק ו) "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל". וכמפורש בהמשך הכתוב שעונש הנחשים בא להם מפני שהתרעמו על מידותיו יתברך, כמו שנאמר (שם פסוק ז) "ויאמרו חטאנו, כי דברנו בה' ובך".

הקב"ה צוה לעשות 'שרף' ולמה שינה משה ועשה 'נחש'

והנה בענין עונש הנחשים כבר נתקשו המפרשים דלכאורה הרי השי"ת אמר למשה עשה לך 'שרף' ומדוע שינה משה ועשה 'נחש' הנחושת, וכיארז בספרים הקדושים [וכן מובא בכתב סופר] כי בני ישראל חטאו בשתים שדיברו בה' וגם במשה, וכמאמר הכתוב "חטאנו כי דברנו בה' ובך".

והנה על מה שדיברו בה' היה ראוי שיעשה דייקא נחש, לרמוז שנכשלו בעון כדוגמת נחש הקדמוני שהלשין על ה', ועל העון השני שדברו במשה, היה ראוי שיעשה שרף, כמו שאמרנו חכמינו ז"ל (אבות פ"ב מ"י) הוי זהיר בגחלתן של חכמים וכו' שלחישתן לחישת שרף.

אמנם כביכול הקדוש ברוך הוא מחל על כבודו, והקפיד ביותר על כבוד משה, ולכן ציוה שיעשה דייקא 'שרף' הרומז על ענין הפגיעה בכבוד החכמים, אך מאידך גיסא משה רבינו ברוב ענותנותו, מחל על כבוד עצמו, ועל כבוד קונו לא מחל על כן עשה 'נחש'.

על ידי חטא הלשון נולדים הנחשים המזיקים

ובעין זה מבואר באור החיים הקדוש בכיור הכתוב "את הנחשים השרפים". כי לצד שישראל דברו במשה, והוסיפו לחטוא לדבר באלהים, לכן שלח השי"ת דייקא את הנחשים, על פי הידוע שמכל עבירה נולד מזיק, והוא עצמו עומד ומעניש את האדם החוטא.

והמזיק הנולד מחטא הלשון הוא הנחש, כמו שמצינו בגמרא (תענית ה.) מאי דכתיב (קהלת י"א) "אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון". שלעתיד לבוא מתקבצות ובאות כל החיות אצל הנחש, ואומרים לו: אנחנו מבינים את הארי, שדורס ואוכל, ואת הזאב שמורף ומולך את טרפו לחורו, ואחר כך אוכל, שאמנם הם הורגים, אבל על כל פנים יש להם איזה הנאה מכך, שהרי הם אוכלים את טרפם, ומשקטים את רעבונם. אבל אתה, הנחש, מה הנאה יש לך בנשיכת והריגת הבריות, הרי אינך אוכלם לבסוף, ואין לך הנאה בכך. אמר להם הנחש: "ואין יתרון לבעל הלשון". כלומר, כך עושים גם בני אדם, שמספרים לשון הרע, אף שאין להם כל הנאה בכך. נמצינו למדים שחיות הנחש וכח ההיזק שבו, הוא מחטא לשון הרע של בני אדם, וממנו הוא נולד.

והנה כאן נולדו מחטאתם שני דברים 'נחש ושרף' דהיינו נחש שיש בו שנים, ממת את האדם וכן שורף את הנפש, וישלחם ה' בס, כמאמר הכתוב

"וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים", ונקט הכתוב בלשון 'וישלח' על דרך שאמר הכתוב (איוב ח ד) "וישלחם ביד פשעם", דהיינו שעצם החטא הכה בהם והעניש אותם. והנחשים הם כנגד מה שדברו במשה, כי כל המדבר לשון הרע בחברו ומכל שכן ברבו נחש מכישו, והשרפים הם כנגד מה שדברו באלהים.

חובת הזהירות שלא להתרעם על מידותיו יתברך שמו

ולדין יאמר עד כמה חובה על האדם לשעבד את לבו לאביו שבשמים, ולקבל את כל הבא עליו בהכנעה ואמונה טהורה, שהכל מאתו יתברך שמו, ויזהר במשנה זהירות לשמור פיו ולשונו, שלא להתרעם או להרהר ח"ו אחר מידותיו של הקדוש ברוך הוא, וכל שכן שלא להטיח דברים כלפי מעלה ח"ו, וכאמור לעיל שעון זה חמור מכל העבירות, ובעבור עון זה נשלח אליהם עונש הנחשים.

וכן דרשו חכמינו ז"ל (ראש השנה פ"ג מ"ח) על מאמר הכתוב "ויאמר ה' אל משה: עשה לך שרף, ושים אותו על נם, והיה כל הנשוך, וראה אותו, וחי". הלכאורה קשה: וכי נחש ממית או נחש מחיה, ואיך נתרפאו על ידי שהביטו בנחש הנחושת. אלא, בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתרפאין. ואם לאו היו נימוקים.

על ידי מחשבת 'אין עוד מלבדו' מתבטלין כל כוחות הרע

וסוד ענין וסגולת 'ישראל מסתכלין כלפי מעלה' מכאן הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זיע"א בספרו נפש החיים (שער ג - פרק יב) כי באמת כאשר האדם קובע בלבו לאמר: הלא ה' הוא האלקים האמת, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו, ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו

רק לאדון יחיד ברוך הוא, על ידי זה יספיק השי"ת בידו שממילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול לו שם דבר כלל.

וזהו הכונה 'בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים' כלומר כשהסתכלו כלפי מעלה על ענין הנחש השרף, והתבוננו בכחו הרע, ועם כל זה יבטלוהו מלבם ולא ישגיחו על כחו הנורא, אלא ישעבדו את לבם באמת רק לאביהם שבשמים לבר, על ידי מחשבה זו 'היו מתרפאין', [והוא אמיתת ענין המתקת כחות הדינים בשרשם].

סגולה נפלאה להסיר כל הדינים מעליו, ולפעול ישועות למעלה מדרך הטבע

וכתב עוד שם: שבאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים, שלא יוכלו לשלוט בו ולא יעשו שום רושם כלל.

ולא עוד אלא שיוכל על ידי זה לפעול ענינים ונסים נפלאים היפוך סדור כחות הטבעים, בבחינת 'גזור אומר ויקם לו'. דכיון שמשעבד ומדבק טוהר אמונת לבבו באמת כל תמוט רק לו יתברך לבר, ואצלו יתברך הרי הכל שוה כל רגע, לפעול בסידור הטבע שקבע או היפוך סידור הטבע, כמו שמצינו אצל רבי חנינא בן דוסא שהיה גזור אומר ופועל כפי רצונו כל עת היפוך סידור הטבע כאמרו (תענית כה.) מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, רצונו לומר: הלא אצלו יתברך שוה זה כמו זה כנ"ל. ואכן כן הספיק הבורא ברוך הוא בידו.

ומסופר על הגאון מכריסק זצ"ל שפעם היה נצרך לעבור את הגבולות, והיה סכנה גדולה שלא יתפסוהו, ובכל אותו העת היה דבוק בדביקות האמונה ולא הסיח דעתו לרגע ממהשבת אין עוד בלבדו, וכך עבר את הגבול ללא פגע והגיע בשלום למחוז חפצו.

והשי"ת יהא בעזרינו שאכן נזכה להתדבק באמונה הטהורה, ולהשיג ההכרה האמיתית שאין עוד מלבדו, והכל אשר לכל מאתו יתברך שמו.

